

Rammeoplæg til Sundhedsaftale 2024-2027

Idé- og debatoplæg til den kommende sundhedsaftale for
Region Hovedstaden, kommunerne og Almen Praksis

Introduktion

Der er sket meget i det tværsektorielle samarbejde om sundhed, siden de første sundhedsaftaler blev indgået i 2007.

Kommunerne, almen praksis og regionen har bevæget sig mod hinanden. Vi er blevet bedre til at samarbejde med fokus på borgernes behov.

Det samlede sundhedsvæsen står imidlertid fortsat med store udfordringer bl.a. som følge af den demografiske udvikling og den fortsatte ulighed i sundhed.

I de kommende år skal vi derfor have sat yderligere skub i udviklingen af det tværsektorielle samarbejde om sundhed både i den enkelte klynge og på tværs af de fem sundhedsklynger i Region Hovedstaden.

Rammerne for videreudviklingen af det tværsektorielle samarbejde udstikkes med de visioner, fokusområder og mål, som vi aftaler i sundhedsaftalen.

Nu skal vi i gang med at formulere en ny sundhedsaftale for 2024-2027, og det skal for første gang ske inden for rammerne af den nye samarbejdsstruktur med sundhedsklynger og sundhedssamarbejdsudvalg.

For at sikre en god og tæt involvering af sundhedsklyngerne besluttede Sundskoordinationsudvalget i april 2022, at der udarbejdes et rammeoplæg med opmærksomhedspunkter og anbefalinger, som kan danne grundlag for klyngernes drøftelser om ønsker og forventninger til indholdet i den kommende sundhedsaftale.

Det står vi på

Den nuværende sundhedsaftale for 2019-2023 bygger på erfaringer fra de foregående aftaler, men med aftalen blev der også lagt nye spor for et tættere og mere dynamisk tværsektorielt samarbejde om sundhed. Aftalen er båret af fælles politiske værdier, visioner, mål og principper for et udviklende samarbejde inden for aftalens tre fokusområder:

- Sammen om ældre og borgere med kronisk sygdom
- Sammen om borgere med psykisk sygdom
- Sammen om børn og unges sundhed.

Erfaringerne med aftalen er kort fortalt:

- Der er arbejdet med en række nye indsatser, som kan understøtte en udvikling af flere nære sundhedstilbud og mere sammenhæng i borgernes forløb, fx en aftale om Intravenøs IV-behandling i kommunalt regi, kommunikationsaftale for svangreområdet og samarbejdsaftalen om botilbudsbetjening.
- De tre fokusområder vurderes at favne de målgrupper, hvor der også fremover er størst behov og potentiale for at videreudvikle samarbejdet.

Spørgsmål til debat:

Visioner

Sundhedsaftalen tager afsæt i 4 visioner om ” mere sammenhæng i borgerens forløb, mere lighed i sundhed, mere samspil med borgerne og mere sundhed for pengene”

- Er de 4 nuværende visioner dækkende for den udvikling, vi ønsker os for det nære og sammenhængende sundhedsvæsen i de næste 4 år?

Principper

Sundhedsaftalens visioner skal afspejles i vores faktiske samarbejde – Aftalen indeholder derfor en række principper for, hvordan vi samarbejder - **Er der behov for at justere principperne?**

Fokusområder

Det er anbefalet af Sundhedskoordinationsudvalget, at de tre fokusområder Sammen om ældre og borgere med kronisk sygdom, Sammen om borgere med psykisk sygdom og Sammen om børn og unges sundhed videreføres i den kommende sundhedsaftale. Desuden anbefales et stærkere og bredere fokus på forebyggelse. – **Hvad vil være vigtigst at arbejde med indenfor fokusområderne i den kommende aftaleperiode? Og hvordan understøtter vi et tydeligere fokus på forebyggelse i samarbejdet omkring de 3 fokusområder?**

Faktaboks – Hvad er en sundhedsaftale?

Sundhedsaftalen er en politisk aftale, der formelt indgås mellem Region Hovedstaden og de 29 kommuner i regionen. Aftalen er lovbestemt og udgør den overordnede ramme for samarbejdet på sundhedsområdet mellem region, kommuner og almen praksis.

Udarbejdelsen af sundhedsaftalen er forankret i Sundhedssamarbejdsudvalget (SSU), og sundhedsklyngerne skal komme med input til aftalen.

Formålet med aftalen er at bidrage til at understøtte lighed i sundhed og sammenhæng i forløb der går på tværs af region, kommuner og almen praksis med fokus på kvalitet, effekt og patienttilfredshed.

Den nuværende nationale vejledning om sundhedsaftalen er fra 2018. Der udarbejdes en ny vejledning. Forventningen er dog, at der kun sker mindre justeringer. Afsættet for aftalen forventes derfor at være, at:

Sundhedsaftalen skal:

- Fastsætte fælles forpligtende mål – både generelt og for de grupper der laves aftaler om
- Tage udgangspunkt i nationale mål
- Være dynamisk (løbende opfølgning og justering af aftaleområder).

Rammen for vores sundhedsaftale

De otte nationale mål for sundhed sætter en fælles retning for udviklingen af sundhedsvæsenet og udgør en overordnet ramme for vores samarbejde om sundhed i regionen.

Også vores kommende sundhedsaftale skal derfor bidrage til at realisere de nationale målsætninger. Vi vil hvor det er muligt følge resultaterne af vores arbejde ud fra de indikatorer, der er fastlagt for de otte nationale mål.

Det fælles populationsansvar

Den kommende sundhedsaftales visioner, målsætninger og indsatser skal tage afsæt i det fælles populationsansvar – det vil sige et ansvar for de patienter og borgere, som vi er fælles om på tværs af hospitaler, kommuner og Almen Praksis.

Ansvar for populationen betyder samtidig, at sundhedsklyngerne må handle differentieret og proaktivt ift. borgernes sundhed. Sundhedsklyngerne skal derfor inden for rammerne af sundhedsaftalen og med afsæt i konkrete data om populationen aftale lokale indsatser fx om forebyggelse af kronisk sygdom.

Det fælles populationsansvar betyder også, at vi i arbejdet med aftalen skal have en særlig opmærksomhed på børn, unge og psykiatrien, og på at styrke sammenhængen mellem forløb i psykiatrien og somatiske sundhedsindsatser.

De nationale mål for sundhed

Vores fælles visioner

Med den nuværende sundhedsaftale var intentionen at skabe en ny ramme for flere og bedre fælles løsninger på de udfordringer, som borgere/pårørende, kommuner, region og praksissektor står over for på sundhedsområdet. Der er fortsat behov herfor.

Derudover skal den kommende sundhedsaftalen være en stærk katalysator for samarbejdet i de nye sundhedsklynger. Sundhedsklyngerne er sat i verden for at understøtte sammenhæng, løfte de nære sundhedstilbud og det fælles populationsansvar i klyngens område

Spørgsmål til drøftelse:

Er de 4 nuværende visioner fortsat dækkende for den udvikling, vi ønsker os for det nære og sammenhængende sundhedsvæsen i de næste 4 år?

Bør det helt centrale fokus på populationsansvaret i klyngerne afføde tilføjelse af en særskilt vision om fx Sammen løfter vi sundheden?

Styrke sammenhæng i borgerens forløb

Sundhedsvæsenet er en kompleks størrelse, og borgerne har gennem deres sygdomsforløb ofte kontakt med mange forskellige fagpersoner fra flere sektorer, der handler ud fra forskellige regler, økonomi, kultur og sprog. Det kan gøre det svært for både borgere, pårørende og fagpersoner at bevare overblikket over forløbet. Men kompleksiteten i sundhedsvæsenet må ikke komme borgeren til last og blive en undskyldning for uhensigtsmæssige handlinger i mødet med borgere, der er ramt

af sygdom. Vi vil have mere sammenhæng for alle borgere, især for dem med mange kontakter i sundhedsvæsenet. Derfor skal vi styrke vores samarbejdskultur og sammenhængskraft for at skabe grobund for mere helhedstænkning og mindre silotænkning.

Øget lighed i sundhed

Der skal være let og lige adgang til sundhed for alle borgere i regionen. Men, vi ved også, at det desværre ikke er tilfældet i dag. Mange borgere oplever på grund af sociale, fysiske eller psykiske forhold store barrierer i deres møde med sundhedsvæsenet. Det har både store konsekvenser for samfundsøkonomien og for de grupper i vores befolkning, der mister sunde leveår. Uligheden i sundhed påvirkes af mange forhold – også uden for sundhedsvæsenet. Men i sundhedsvæsenet har vi et stort medansvar. Vi vil nedbryde de barrierer, som begrænser mulighederne for lige og let adgang til sundhed. Vi vil handle proaktivt og sammen prioritere forebyggelse, fordi borgernes sundhed er helt afgørende for det enkelte menneskes trivsel og muligheder for at forme sit liv på egne præmisser. Og vi vil forsætte vores arbejde med at skabe flere muligheder for flere fleksible løsninger, der tilpasses borgernes ønsker, behov og ressourcer. Vi mener, at det er vejen til at skabe mest mulig sundhed for alle borgerne i regionen.

Tæt samspil med borgerne

Borgere, der rammes af sygdom, har en naturlig forventning om at blive mødt af et sundhedsvæsen, der tager afsæt i den enkeltes behov, ønsker og ressourcer. Tilsvarende er der mange pårørende, som

også kan have behov for støtte. Vi ved også, at et afsæt i borgerens og de pårørendes behov og ønsker giver bedre behandlingsresultater og dermed en mere effektiv ressourceudnyttelse. Vi vil derfor skabe det nødvendige rum til et aktivt samspil med borgerne. Borgere og pårørende er helt centrale, når vi sammen udvikler nye indsatser og sundhedstiltag. I de individuelle forløb vil vi møde borgerne og deres pårørende i en respektfuld og åben dialog, hvor vi lytter, anerkender og handler ud fra deres viden og ønsker.

Mere sundhed for pengene

Hele sundhedsvæsenet er under stigende pres, og ressourcerne er knappe. Opgaverne skal derfor løses, hvor det er mest effektivt for samfundsøkonomien og giver mest værdi for borgerne. Vi tror på, at vi kan spille hinanden gode på nye måder og hjælpe hinanden mere, så vi kan skabe mere sundhed for de ressourcer, som vi råder over.

Vi vil sætte ind på at finde de områder, hvor opgaverne kan løses mere effektivt gennem klare snitfladebeskrivelser og tydelig ansvarsfordeling, ved kompetenceudvikling eller ved, at vi fletter vores indsatser endnu mere sammen.

Potentiel ny vision:

Sammen løfter vi sundheden

Flere og flere borgere er i risiko for at udvikle sygdomme, bl.a. på grund af den måde vi lever på i det moderne samfund. Det handler bl.a. om rygning, alkohol og kost- og motion, men også en lang række andre ting, som også vedrører den mentale sundhed. Vi vil handle proaktivt og sammen prioritere forebyggelse, fordi borgernes sundhed er helt afgørende for det enkelte menneskes trivsel og muligheder for at forme sit liv på egne præmisser.

Vores principper for samarbejdet

Vores visioner skal afspejles i vores handlinger. Det kræver fælles forståelse for den måde, som vi vil samarbejde på inden for det samlede sundhedsvæsen. Derfor indeholder den nuværende sundhedsaftale nedenstående principper for, hvordan vi vil arbejde sammen omkring de dele af borgernes liv, som vi er fælles om.

Spørgsmål til drøftelse:

Principperne er udarbejdet med afsæt i de erfaringer som vi har opnået gennem 15 års samarbejde om sundhedsaftaler - Er der behov for at justere principperne?

Borgerne med fra start

Vi inviterer borgerne med fra start, når vi udvikler og udfolder vores fokusområder og aftaler konkrete indsatser. Deres unikke viden og perspektiv skal bidrage til, at vi fastholder fokus på at sikre værdi for borgeren. De kan udfordre vores sprog, kultur og rammer, så vi bliver bedre til at inddrage og tilrettelægge forløb på borgernes præmisser.

Helhedssyn

Når vi udvikler modeller for vores samarbejde, er omdrejningspunktet borgernes – og især sårbare borgers – samlede behov og livssituation. Vi vil udvikle og udbrede nye organisatoriske tilgange og samarbejdsformer, når vi kan se at det vil skabe mest værdi for borgerne og fremmer lighed i sundhed.

Samme høje kvalitet

Vi vil arbejde for, at alle borgere i hele regionen møder et sundhedsvæsen med ensartet og høj kvalitet i

sundhedstilbuddene. Samtidig skal der være rum til udvikling af lokale løsninger, fordi der er forskelle i de udfordringer og muligheder, der er i samarbejdet mellem kommuner, hospitaler og praksissektor inden for de enkelte planområder. Vi vil derfor aftale fælles kvalitetsmål og standarder, og vi åbner for, at der kan være forskel i valg af metoder.

Effektiv ressourceudnyttelse

Vi skal tilrettelægge opgaverne, så de placeres efter princippet om laveste effektive omkostningsniveau til gavn for borgerne fremfor traditionelle sektor- og faggrænser. Ved ændring af opgavevaretagelsen mellem kommuner, region og praksissektor, skal de økonomiske konsekvenser være klarlagt. Det skal give gennemsigtighed og over tid en rimelig balance i økonomien mellem kommuner, region og praksissektor.

Fælles kompetenceudvikling

Udviklingen i sundhedsvæsenet og de aftaler vi indgår i Sundhedsaftalen stiller nye og store krav til vores medarbejderes faglige og relationelle kompetencer, men også til rekrutteringen af kommende medarbejdere. Når vi udfolder vores indsatser, skal vi have blik for, hvordan vi skaber attraktive arbejdspladser inden for det samlede sundhedsvæsen. Og vi skal have fokus på medarbejdernes behov for kompetenceudvikling.

Klar opgave- og ansvarsfordeling

Vi skal sikre, at det sundhedsfaglige og socialfaglige personale ved, hvem der skal gøre hvad, og hvornår. Det gælder både den organisering vi har i dag og ved nye løsninger, der nedbryder de eksisterende

organisatoriske skel. Ved flytning af opgaver laver vi samarbejdsaftaler, der blandt andet tydeligt beskriver det lægelige behandlingsansvar, ansvarsfordelingen og økonomi.

Sammenhængskraft

Vi skal have fokus på, at vi ved at øge kendskab til hinandens opgaver, handlemuligheder, sprog og kultur kan styrke samarbejdskultur og sammenhængskraft. Det vil være en løftestang for det fortsatte arbejde med den gode kommunikation og sikre sammenhængende patientforløb, og ikke mindst en forudsætning for at lykkes med at nedbryde siloerne.

Fælles ansvar for borgernes sundhed

Vi skal både have fokus på at løfte den samlede befolknings sundhed og at tilgodese særlige målgrupper, når vi udfolder fokusområder. Volumen og mulige effekter skal indgå i vores overvejelser.

Vores fokusområder

Fokusområderne i Sundhedsaftale 2019-2023: *Sammen om ældre og borgere med kronisk sygdom, Sammen om borgere med psykisk sygdom og Sammen om børn og unges sundhed* favner bredt og adresserer fortsat aktuelle udfordringer på sundhedsområdet i hovedstaden.

Sundhedskoordinationsudvalget har anbefalet, at vi i den nye sundhedsaftale skal arbejde videre med de tre fokusområder.

Udvalget tilkendegav samtidig ønske om at forebyggelse opprioriteres i aftalen. I den nuværende aftaleperiode, er der arbejdet med en række prioriterede indsatser, inden for fokusområderne. I det følgende beskrives de tre fokusområder, de nuværende mål og tilknyttede indsatser, og hertil introduceres en nogle potentielle nye mål og/eller pejlemærker inden for de enkelte fokusområder.

Vores fokusområder

Fokusområdet: Sammen om ældre og borgere med kronisk sygdom

Spørgsmål til drøftelse:

Hvad vil være væsentligt at arbejde med indenfor fokusområdet i den kommende aftaleperiode?

Er der behov for at justere eller aftale nye mål for fokusområdet?

Mål for fokusområdet i nuværende aftale:

- Alle borgere med flere sygdomme oplever en samlet indsats med udgangspunkt i deres behov og ønsker.
- Alle ældre syge borgere opholder sig der, hvor deres behov varetages bedst.

Derfor er det vigtigt

For borgere med en eller flere kroniske sygdomme er sammenhæng i indsatsen en særlig udfordring.

Samtidig ved vi, at den ældre borger er i stor risiko for at blive indlagt af grunde, der kunne være forebygget gennem en tidligere og mere koordineret indsats, eller fordi der i den akutte situation ikke findes gode alternativer til indlæggelse.

For den ældre borger skaber mange indlæggelser utryghed, og er en stor indgriben i deres hverdagsliv med risiko for tab af funktionsevne.

Vi skal derfor sikre, at alle borgere oplever en tryk behandling og pleje af høj kvalitet, og når det er muligt sætte ind med en hurtig indsats lokalt eller i borgerens eget hjem.

Det har vi gjort: Konkrete initiativer

Siden Sundhedsaftalens indgåelse har vi konkretiseret vores mål for fokusområdet gennem prioritering af pejlemærker og signaturindsatser. Eksempler herpå er:

- Samarbejdsaftale om IV-behandling i kommunalt regi
- Samarbejdsaftale om 72 timers udvidet behandlingsansvar efter hospitalsbehandling
- Udrulning af SP-Link
- Samarbejde om udkørende teams

Eksempel på faktaboks med relevante sundhedsdata (tilpasses endeligt indhold i afsnittet)

- Hos de ældre borgere 65+ årige og særligt de 80+ årige ses den højeste grad af et mindre godt eller dårligt selv vurderet helbred blandt alle aldersgrupper i hovedstadsregionen.
- De ældre borgere er yderligere meget generet af smerter i bevægeapparatet, har tegn på social isolation og lavt fysisk aktivitetsniveau.
- Hos de ældre 80+ årige ses den højeste forekomst af usundt kostmønster og søvn mønster, samt stor andel med undervægt

Kilde: 'Hvordan har du det?' – Sundhedsprofil for Region Hovedstaden og kommuner 2021

Fokusområdet: Sammen om borgere med psykisk sygdom

Spørgsmål til drøftelse:

Hvad vil være væsentligt at arbejde med indenfor fokusområdet "Sammen om borgere med psykisk sygdom" i den kommende aftaleperiode?

Er der behov for at justere eller aftale nye mål for fokusområdet? Herunder er der fx stadig behov for et specifikt mål ift. udskrivningsforløb?

Mål for fokusområdet i nuværende aftale:

- Alle borgere med psykisk sygdom oplever, at der tages hånd om deres samlede behov – også i forbindelse med anden sygdom.
- Alle borgere skal opleve et koordineret udskrivningsforløb.

Derfor er det vigtigt

Cirka hver 5. borger lever et liv med psykisk sygdom.

Hverdagslivet er for mange borgere med psykisk sygdom præget af mange og komplekse udfordringer, og de har derfor brug for flere indsatser – ofte på tværs af de kommunale forvaltningsområder, den regionale behandlingspsykiatri, hospitaler og almen praksis. Mange oplever et forløb, der ikke hænger sammen eller tager højde for den enkeltes behov.

Borgere med svær psykisk sygdom har en større dødelighed end befolkningen generelt. Det er der mange årsager til, men manglende

behandling af somatiske sygdomme spiller en stor rolle.

Hvor er vi nu

Gennem de seneste år er der sket en positiv udvikling i samarbejdet, og der er igangsat en lang række nye indsatser, hvor der er opnået positive erfaringer. En udfordring er dog været, at disse indsatser ofte har haft karakter af tidsafgrænsede projekter eller indsatser, der ikke dækker alle psykiatriske centre og kommuner.

Det har vi gjort: Konkrete initiativer

I arbejdet med fokusområdet har der derfor været fokus på spredt de gode erfaringer.

I prioriteringen af pejlemærker har vi derfor vægtet fokus på at få implementeret eksisterende indsatser i bredden og dybden. Eksempler herpå er:

- Implementering af model for netværksmøder
- Styrket tilbud om samlet behandling og støtte i nærmiljøet til borgere på botilbud og udbredelse af ny model for botilbudsbetjening
- Udbredelse af model for samarbejde mellem kommunalt ansatte IPS-konsulenter og Region Hovedstadens F-ACT-team

Derudover har vi opdateret de samarbejdsaftaler, som udgør grundlaget for det driftsnære samarbejde mellem kommunerne og region hovedstadens psykiatri om voksne henholdsvis børn og

unge med psykisk sygdom. Som noget nyt omfatter disse aftaler nu også almen praksis.

Eksempel på faktaboks med relevante sundhedsdata på området (tilpasses endeligt indhold i afsnittet)

- I 2021 er 13% af borgerne i Region Hovedstaden ensomme, 30% har høj score på stressskalaen og 19% har lav score på den mentale helbredsskala.
- 25% er ensomme, 53% har høj score på stressskalaen, og 37% har lav score på den mentale helbredsscore.
- Der ses samtidig en stigning af forekomsten af tegn på isolation blandt de ældre 80+ årige såvel kvinder som mænd med 20%. (Alt denne data er fra side 71 – sundhedsprofil)
- Mental sundhed har betydning for, hvor længe man lever. Der er årligt 2.400 danskere, som dør grundet dårlig mental sundhed. (s. 73)
- Udover alvorlige helbredsmæssige konsekvenser er der også en række samfundsmæssige konsekvenser forbundet med dårlig mental sundhed, som årligt koster det danske samfund 110 mia. kroner i form af udgifter til sundhedsydelser, sygefravær og sociale ydelser.
- Forebyggelse og behandling af mental sundhed er derfor essentielt, og kan både ses som et mål i sig selv, men det kan yderligere også betragtes som et middel til at fremme andre sundhedsmæssige målsætninger, såsom øget beskæftigelse, forbedre indlæring og mindske sygefravær.

Kilde: 'Hvordan har du det?' – Sundhedsprofil for Region Hovedstaden og kommuner 2021

Sammen om børn og unges sundhed

Spørgsmål til drøftelse:

Hvad vil være væsentligt at arbejde med indenfor fokusområdet " Sammen om borgere med børn og unges sundhed i den kommende aftaleperiode?

Er der behov for at justere eller aftale nye mål for fokusområdet

De nuværende mål for fokusområdet er:

- Vi udvikler og styrker vores samarbejde om tilbud til sårbare gravide og småbørnsfamilier med afsæt i deres behov og ressourcer.
- Alle børn og unge, der viser tegn på mental mistrivsel, får den rette hjælp i tide.

Derfor er det vigtigt

Den sociale ulighed i sundhed grundlægges tidligt i livet, og derfor skal vi have langt større fokus på tidlige forebyggelsesindsatser.

Vi ved, at den rette støtte til moderen – til forældrene – allerede under graviditeten og i barnets første leveår kan fremme barnets trivsel og udvikling. For gravide og familier med sociale

problemstillinger eller psykiske udfordringer er det en særlig udfordring at få den støtte, som de har behov for. Det handler om at sikre en tidlig koordineret, tværfaglig og tværsektoriel indsats.

Vi ved også, at stadig flere børn og unge mistrives i deres hverdag, og vi ser en stor stigning i børn og unge, som udredes eller behandles i børne- og ungdomspsykiatrien. Det er en udvikling, vi tager meget alvorligt, og vi vil derfor gå sammen om at finde løsninger, så der kan blive sat tidligt og relevant ind, når børn og unge viser tegn på mistrivsel.

Det har vi gjort: Konkrete initiativer

Der er udpeget fire pejlemærker for arbejdet med fokusområdet:

- Den tværsektorielle kommunikation på svangreområdet skal systematiseres og styrkes, særlig med fokus på sårbare gravides behov og ønsker.
- Der udvikles et fælles sprog for vurdering og kategorisering af sårbare gravide og småbørnsfamilier.
- Samarbejdet mellem Almen Praksis og PPR (Pædagogisk Psykologisk Rådgivning) skal styrkes i forhold til henvisning af børn og unge i mental mistrivsel, der vil have gavn af udredning og/eller behandling i hjemmet. Bedre tværsektorielt samarbejde om unge mellem 15-25 år, der viser tegn på mental mistrivsel.

Eksempel på faktaboks med relevante sundhedsdata på området (tilpasses endeligt indhold i afsnit)

- Særligt unge kvinder mellem 16-24 år hårdt ramt på deres mentale sundhed. 25% er ensomme, 53% har høj score på stressskalaen, mens 37% har lav score på den mentale helbredsscore
- Fremme af børn og unges mentale helbred er helt centralt for forebyggelsen af dårlig mental sundhed i den voksne befolkning på længere sigt

Kilde: 'Hvordan har du det?' – Sundhedsprofil for Region Hovedstaden og kommuner 2021